T006 A HÀM VI Q38 Thiện Sanh

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

TAÏP A-HAØM QUYEÅN 38

KINH 1062. THIEÄN SANH1 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, taïi nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø coù Toân giaû Thieän Sanh2 vöøa môùi caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chaùnh tín xuaát gia hoïc ñaïo, soáng khoâng nhaø; ñeán choã Phaät, ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân. Khi aáy Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Naøy caùc Tyø-kheo, neân bieát thieän nam töû Thieän Sanh naøy coù hai choã ñoan nghieâm3: Moät laø caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, chaùnh tín, xuaát gia hoïc ñaïo, soáng khoâng nhaø; hai laø ñaõ taän tröø caùc höõu laäu, voâ laäu taâm giaûi thoaùt, tueä giaûi thoaùt, hieän taïi töï bieát taùc chöùng4: ‘Ta, söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ laäp, nhöõng vieäc caàn laøm ñaõ laøm xong, töï bieát khoâng coøn taùi sanh ñôøi sau nöõa.’” Baáy giôø, Theá Toân lieàn noùi keä: Tòch tónh, saïch caùc laäu, Tyø-kheo trang nghieâm toát; Ly duïc, ñoaïn caùc keát, Khoâng taùi sanh, Nieát-baøn. Giöõ thaân sau cuøng naøy, Haøng phuïc giaëc ma oaùn. Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M

1. AÁn Thuaän, “Tuïng viii. Taùm chuùng. 17. Töông öng Tyø-kheo”, goàm hai möôi hai kinh: 1165-1186; Ñaïi Chaùnh, kinh 1062-1083. Quoác Dòch, quyeån 32, “Tuïng vii. Keä. 1. Töông öng Tyø-kheo”, hai phaåm, hai möôi hai kinh. Phaät Quang, quyeån 38, kinh 1050-1068. Paøli, S. 21. 5. Sujaøto. Bieät dòch, N0100(1). 2. Thieän Sanh ½ ¥Í . Paøli: Sujaøta. 3. Haùn: nhò xöù ñoan nghieâm . Paøli; ubhayena … sobhati, saùng choùi vôùi hai ñieàu. 4. Haùn: töï tri taùc chöùng . Paøli: sayaö abhióóaø sacchikatvaø, baèng thaéng trí maø töï mình chöùng nghieäm (chöùng ngoä).

KINH 1063. XUÙ LAÄU5 Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, taïi nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø coù Tyø-kheo6 hình töôùng xaáu xí khoù coi, bò caùc Tyø-kheo khinh maïn, ñeán choã Phaät. Khi aáy boán chuùng ñang vaây quanh beân Theá Toân, thaáy Tyø-kheo naøy ñeán, taát caû ñeàu coù yù khinh maïn, lieàn noùi vôùi nhau raèng: “Tyø-kheo ñang ñeán kia laø ai, maø hình töôùng xaáu xí, khoù coi, bò moïi ngöôøi khinh maïn vaäy?” Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân bieát ñöôïc taâm nieäm cuûa caùc Tyø-kheo neân baûo caùc Tyø-kheo: “Caùc oâng coù thaáy Tyø-kheo ñang ñeán, hình töôùng thoâ xaáu, khoù coi kia, bò moïi ngöôøi khinh maïn khoâng?” Caùc Tyø-kheo baïch Phaät: “Vaâng, chuùng con ñaõ thaáy vaäy.” Phaät baûo caùc Tyø-kheo: “Ñoái vôùi Tyø-kheo naøy, caùc oâng chôù coù khôûi yù töôûng kinh maïn. Vì sao? Vì Tyø-kheo naøy ñaõ taän tröø caùc laäu, nhöõng vieäc caàn laøm ñaõ laøm xong, ñaõ lìa caùc gaùnh naëng, ñaõ ñoaïn taän caùc höõu keát, chaùnh trí, taâm thieän giaûi thoaùt. Naøy caùc Tyø-kheo, caùc oâng chôù xeùt ñoaùn laàm ngöôøi, chæ coù Nhö Lai môùi coù khaû naêng xeùt ñoaùn ngöôøi.” Vò Tyø-kheo naøy ñeán choã Phaät, ñaûnh leã döôùi chaân Phaät roài ngoài lui qua moät beân. Baáy giôø Theá Toân

laïi baûo caùc Tyø-kheo: “Caùc oâng coù thaáy Tyø-kheo naøy cuùi ñaàu ñaûnh leã roài ngoài lui qua moät beân khoâng?” Caùc Tyø-kheo baïch Phaät: “Vaâng, chuùng con ñaõ thaáy.” Phaät baûo caùc Tyø-kheo: “Ñoái vôùi Tyø-kheo naøy, caùc oâng chôù coù yù khinh maïn,... cho ñeán caùc oâng chôù xeùt ñoaùn laàm ngöôøi, chæ coù Nhö Lai môùi coù khaû naêng bieát

5.

Paøli, S. 21. 6. Bhaddi. Bieät dòch, N0100(2).

6.

Paøli: [Lakuòñaka-] Bhaddiya.

ñöôïc ngöôøi.”

Baáy giôø, Theá Toân lieàn noùi keä:

Chim bay cuøng thuù chaïy,
Taát caû sôï sö töû.
Sö töû vua loaøi thuù,
Khoâng coù loaøi naøo baèng.
Cuõng vaäy, ngöôøi trí tueä,
Tuy nhoû nhöng maø lôùn.
Chôù chaáp thaân töôùng hoï,
Maø sanh taâm khinh maïn.
Naøo caàn thaân to lôùn,
Thòt nhieàu khoâng trí tueä.
Trí tueä hieàn thaéng naøy,
Chính laø baäc Thöôïng só.
Ly duïc, ñoaïn caùc keát,
Khoâng taùi sanh, Nieát-baøn.
Giöõ thaân sau cuøng naøy,
Haøng phuïc caùc ma quaân.

Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

M

KINH 1064. ÑEÀ-BAØ7

Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi Phaät ôû trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, taïi thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñeà-baø-ñaït-ña8 coù ñöôïc lôïi döôõng töø A-xaø-theá9 con baø Tyø- ñeà-hy, vua nöôùc Ma-kieät-ñaø. Haèng ngaøy cuøng ñoaøn thò tuøng vôùi naêm traêm coã xe ñeán choã Ñeà-baø-ñaït-ña; haèng ngaøy ñem naêm traêm choõ ñoà aên cuùng döôøng Ñeà-baø-ñaït-ña. Ñeà-baø-ñaït-ña daãn naêm traêm ngöôøi thaønh

7.

Paøli, S. 17. 36. Ratha. Cf. A. 4. 68. Devadatta. Bieät dòch, N0100(3)

8.

Ñeà-baø-ñaït-ña . Paøli: Devadatta.

9.

Ma-kieät-ñaø vöông A-xaø-theá Tyø-ñeà-hy-töû . Paøli:

Ajaøtasattu-kumaøro, vöông töû Ajaøtasattu, chöa laøm vua.

nhoùm rieâng10 nhaän söï cuùng döôøng naøy. Luùc aáy coù nhieàu Tyø-kheo ñaép y, oâm baùt vaøo thaønh Vöông xaù khaát thöïc, nghe Ñeà-baø-ñaït-ña coù nhöõng lôïi döôõng nhö vaäy,... cho ñeán nhoùm rieâng naêm traêm ngöôøi höôûng thuï söï cuùng döôøng naøy. Khaát thöïc xong, trôû veà tinh xaù caát y baùt, röûa chaân xong ñeán choã Phaät, ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: "Baïch Theá Toân, saùng sôùm chuùng con ñaép y, oâm baùt vaøo thaønh Vöông xaù khaát thöïc, nghe Ñeà-baø-ñaït-ña coù lôïi döôõng nhö vaäy,... cho ñeán daãn nhoùm rieâng naêm traêm ngöôøi höôûng thoï söï cuùng döôøng naøy." Phaät baûo caùc Tyø-kheo: "Caùc oâng chôù noùi Ñeà-baø-ñaït-ña ñang ñöôïc lôïi döôõng. Vì sao? Vì Ñeà-baø-ñaït-ña naøy, neáu höôûng thoï lôïi döôõng rieâng thì ñöøi naøy töï hoaïi vaø ñöøi sau cuõng bò hoaïi. Ví nhö caây chuoái, lau, tre sanh quaû lieàn cheát, naêm sau cuõng hö hoaïi. Cuõng laïi nhö vaäy, Ñeà-baø-ñaït-ña, neáu thoï nhaän söï cuùng döôøng naøy, thì ñöøi naøy bò hoaïi, ñöøi sau cuõng bò hoaïi. Thí nhö con la11 mang thai thì cheát; cuõng nhö vaäy Ñeà-baø-ñaït-ña, neáu thoï nhaän caùc lôïi döôõng thì ñöøi naøy bò hoaïi, ñöøi sau cuõng bò hoaïi. Ñeà-baø-ñaït-ña ngu si kia, seõ tuøy theo thôøi gian nhieàu ít höôûng thuï lôïi döôõng naøy, maø phaûi laâu daøi chòu khoå, khoâng lôïi ích. Cho neân, caùc Tyø-kheo, neân hoïc nhö vaày: 'Duø coù lôïi döôõng ñeán, toâi cuõng khoâng sanh taâm nhieãm tröôùc.'" Baáy giôø Theá Toân lieàn noùi keä: Chuoái sanh quaû lieàn cheát, Lau tre cuõng nhö vaäy. La mang thai thì cheát; Ngöôøi vì tham maø cheát. Thöôøng laøm haïnh phi nghóa, Bieát nhieàu khoâng khoûi ngu; Phaùp laønh ngaøy toån giaûm, Caønh khoâ, reã cuõng taøn.

10. Bieät chuùng ; moät soá Tyø-kheo trong Taêng taùch thaønh nhoùm rieâng sinh hoaït bieät laäp. Baûn Paøli khoâng coù chi tieát naøy. 11. Haùn: cöï hö ; gioáng thuù hình nhö ngöïa (Töø haûi). Paøli: assatara, gioáng löøa lai ngöïa.

Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng. M KINH 1065. TÖÔÏNG THUÛ12 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, taïi nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, nöôùc Xaù-veä coù Thuû Tyø-kheo13 laø ngöôøi doøng hoï Thích, maïng chung taïi nöôùc Xaù-veä. Luùc aáy, saùng sôùm coù nhieàu Tyø-kheo ñaép y, oâm baùt vaøo thaønh Xaù-veä khaát thöïc, nghe Thuû Tyø-kheo hoï Thích maïng chung ôû nöôùc Xaù-veä. Nghe xong vaøo thaønh Xaù-veä khaát thöïc trôû veà caát y baùt, röûa chaân xong, ñeán choã Phaät, ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: "Baïch Theá Toân, saùng sôùm hoâm nay caùc Tyø-kheo ñaép y, oâm baùt vaøo thaønh Xaù-veä khaát thöïc, nghe Thuû Tyø-kheo doøng hoï Thích maïng chung ôû nöôùc Xaù-veä. Theá naøo, baïch Theá Toân, Thuû Tyø-kheo maïng chung seõ sanh veà nôi naøo? Thoï sanh theá naøo? Ñöøi sau ra sao?" Phaät baûo caùc Tyø-kheo: "Thuû

Tyø-kheo naøy thaønh töïu ba phaùp baát thieän, neân khi maïng chung seõ sanh vaøo ñòa nguïc, ñöôøng aùc. Nhöõng gì laø ba phaùp baát thieän? Laø tham duïc, saân nhueá vaø ngu si. Ba phaùp baát thieän naøy troùi buoäc taâm. Thuû Tyø-kheo doøng hoï Thích seõ sanh vaøo ñòa nguïc, ñöôøng aùc.” Baáy giôø Theá Toân lieàn noùi keä: Tham duïc, saân nhueá, si, Troùi buoäc taâm con ngöôøi; Phaùt töø trong, töï haïi. Nhö lau, tre ra hoa. Taâm khoâng tham, nhueá, si, Ñoù goïi laø saùng suoát;

12.

Bieät dòch, N0100(4).

13.

Thuû Tyø-kheo . Bieät dòch: Töôïng Thuû Tyø-kheo. Paøli, hoaëc Hattha (tay), hoaëc Hatthi (voi).

Phaùt töø trong, khoâng haïi, Ñoù goïi laø thaéng xuaát. Cho neân phaûi lìa tham, Taêm toái si, saân nhueá; Tyø-kheo trí tueä saùng, Khoå taän, Baùt-nieát-baøn. Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 1066. NAN-ÑAØ (1) Nhö Thuû Tyø-kheo, kinh Nan-ñaø cuõng noùi nhö vaäy. M KINH 1067. NAN-ÑAØ (2)14 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, taïi nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Toân giaû Nan-ñaø con Di maãu cuûa Phaät, thích maëc aùo nhuoäm, chaûi chuoát boùng laùng, mang giöõ baùt toát, thích bôõn côït, vöøa ñi vöøa cöôøi ñuøa. Luùc aáy coù nhieàu Tyø-kheo ñeán choã Phaät, ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, Toân giaû Nan-ñaø laø con Di maãu cuûa Phaät15, thích maëc aùo nhuoäm, chaûi chuoát boùng laùng, mang giöõ baùt toát, thích bôõn côït, vöøa ñi vöøa cöôøi ñuøa.” Baáy giôø Theá Toân baûo moät Tyø-kheo: “OÂng ñeán choã Tyø-kheo Nan-ñaø noùi Nan-ñaø raèng: ‘Ñaïi Sö cho goïi ngöôi.’” Tyø-kheo kia vaâng lôøi Theá Toân daïy ñeán noùi vôùi Nan-ñaø: “Theá Toân cho goïi oâng.” Nan-ñaø nghe xong lieàn ñeán choã Phaät, ñaûnh leã döôùi chaân Phaät,

14.

Paøli, S. 21. 8. Nando. Bieät dòch, N0100(5); Cf. N0125(18.6).

15.

Nan-ñaø Phaät di maãu töû . Paøli: Nando Bhagavato maøtucchaøputto.

ngoài lui qua moät beân. Phaät baûo Nan-ñaø: “Coù thaät ngöôi thích maëc aùo nhuoäm, chaûi chuoát boùng laùng, mang giöõ baùt toát, thích bôõn côït, vöøa ñi vöøa cöôøi ñuøa khoâng?” Nan-ñaø baïch Phaät: “Thaät vaäy, baïch Theá Toân!” Phaät baûo Nan-ñaø: “Ngöôi laø con Di maãu cuûa Phaät, doøng quyù toäc xuaát gia, khoâng neân maëc y phuïc ñeïp, chaûi chuoát boùng laùng, mang giöõ baùt toát, thích bôõn côït, vöøa ñi vöøa cöôøi ñuøa. Ngöôi neân töï nghó nhö vaày: ‘Ta laø con baø Di maãu cuûa Phaät, doøng quyù toäc xuaát gia, neân truù ôû a-lan-nhaõ, ñi khaát thöïc, maëc aùo phaán taûo, thöôøng neân khen ngôïi söï maëc aùo phaán taûo, öa ôû choã nuùi, khe, khoâng tham luyeán aùi duïc.” Sau khi vaâng lôøi Phaät daïy, Nan-ñaø truù ôû a-lan-nhaõ, ñi khaát thöïc, maëc aùo phaán taûo, thöôøng neân khen ngôïi söï maëc aùo phaán taûo, öa ôû choã nuùi, khe, khoâng tham luyeán aùi duïc. Baáy giôø Theá

Toân lieàn noùi keä: Nan-ñaø, Ta muoán ngöôi, Tu taäp a-lan-nhaõ; Ñi khaát thöïc töøng nhaø, Thaân maëc aùo phaán taûo. Thích ôû choã nuùi khe, Khoâng tham luyeán nguõ duïc! Phaät noùi kinh naøy xong, Toân giaû Nan-ñaø nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 1068. ÑEÂ-SA16 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, taïi nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Toân giaû Ñeâ-sa17 töï nghó: “Ta laø anh em con coâ

16.

Paøli, S.21.9. Tisso. Bieät dòch, N0100(7).

17.

Ñeâ-sa . Paøli: aøyasmaø Tisso Bhagavato pitucchaøputto, Toân giaû Tissa, con trai cuûa Baù maãu cuûa Theá Toân.

cuûa Theá Toân, neân khoâng caàn phaûi cung kính, khoâng caàn quan taâm caáp baäc, cuõng caàn phaûi sôï neã, khoâng chòu ñeå can giaùn.” Luùc aáy coù nhieàu Tyø-kheo ñi ñeán choã Phaät, ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, Toân giaû Ñeâ-sa töï nghó mình laø anh em con coâ cuûa Theá Toân neân khoâng caàn cung kính, khoâng caàn quan taâm caáp baäc, cuõng khoâng caàn sôï neã, khoâng chòu ñeå can giaùn.” Baáy giôø Theá Toân baûo moät vò Tyø-kheo: “OÂng haõy ñeán choã Tyø-kheo Ñeâ-sa noùi raèng: ‘Ñaïi Sö cho goïi ngöôi.’” Luùc aáy Tyø-kheo kia vaâng lôøi Phaät daïy ñeán choã Tyø-kheo Ñeâ-sa noùi: “Theá Toân cho goïi oâng.” Tyø-kheo Ñeâ-sa lieàn ñi ñeán choã phaät, cuùi ñaàu leã Phaät vaø lui ngoài moät beân. Phaät baûo Ñeâ-sa: “Coù thaät oâng nghó raèng: ‘Ta laø anh em con coâ cuûa Theá Toân neân khoâng caàn cung kính, khoâng caàn deø daët, khoâng phaûi sôï neã, khoâng chòu ñeå can giaùn’ chaêng?” Tyø-kheo Ñeâ-sa baïch Phaät: “Thaät vaäy, baïch Theá Toân!” Phaät baûo Tyø-kheo Ñeà-sa: “OÂng khoâng neân nghó theá. OÂng phaûi nghó raèng: ‘Ta laø anh em con coâ cuûa Theá Toân neân phaûi cung kính, sôï neã, nhaãn chòu söï can giaùn.’” Luùc aáy Theá Toân lieàn noùi keä: Laønh thay, ngöôi Ñeâ-sa! Lìa saân nhueá laø toát; Chôù sanh taâm saân haän. Ngöôøi saân giaän khoâng toát. Neáu hay lìa saân maïn, Tu haønh taâm khieâm haï; Sau ñoù ôû nôi Ta, Tu taäp caùc phaïm haïnh. Phaät noùi kinh naøy xong, Tyø-kheo Ñeâ-sa nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

M

KINH 1069. TYØ-XAÙ-KHÖ18 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, taïi nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Toân giaû Tyø-xaù-khö Baùt-xaø-leâ Töû19 tuï hoïp ôû nhaø cuùng döôøng20, thuyeát phaùp cho soá ñoâng caùc Tyø-kheo, ngoân töø hoaøn haûo, gioïng toát trong treûo cuù vò roõ raøng, chính xaùc, lôøi noùi phuø hôïp vôùi trí tueä; thính giaû thích nghe, lôøi noùi löu loaùt, hieån baøy yù nghóa saâu xa, khieán caùc Tyø-kheo nhaát taâm laéng nghe. Khi aáy Theá Toân ñang nhaäp chaùnh thoï ban ngaøy21, vôùi thieân nhó thanh tònh hôn tai ngöôøi thöôøng, nghe tieáng thuyeát phaùp, Ngaøi xuaát ñònh, ñi ñeán giaûng ñöôøng, ngoài tröôùc ñaïi chuùng vaø noùi vôùi Tyø-kheo Tyø- xaù-khö Baùt-xaø-leâ Töû: “Laønh thay, laønh thay, Tyø-xaù-khö! OÂng coù theå ôû nôi nhaø cuùng döôøng

naøy maø thuyeát phaùp cho caùc Tyø-kheo, vôùi ngoân töø hoaøn haûo, cho ñeán, hieån hieän yù nghóa saâu xa, khieán caùc Tyø-kheo chuyeân tinh, kính troïng. OÂng haõy thöôøng xuyeân thuyeát phaùp nhö vaäy cho caùc Tyø- kheo, khieán caùc Tyø-kheo chuyeân tinh kính troïng, nhaát taâm öa nghe, seõ ñöôïc ích lôïi laâu daøi, soáng an laïc.” Baáy giôø, Theá Toân lieàn noùi baøi keä: Neáu khoâng coù thuyeát phaùp, Khoù phaân roõ ngu, trí. “Ñaây ngu! Ñaây trí tueä!” Khoâng do ñaâu hieån hieän. Kheùo noùi phaùp töôi maùt, Nhaân thuyeát trí roõ raøng. Thuyeát phaùp laø saùng chieáu, Saùng choùi côø Ñaïi tieân.

18.

Paøli, S. 21. 7. Visaøkho; Cf. A. 4. 48. Visaøkho. Bieät dòch, N0100(8).

19.

Tyø-xaù-khö Baùt-xaø-leâ Töû . Paøli: Visaøkho paócaølaputto.

20.

Cuùng döôøng ñöôøng . Paøli: upaæaehaønasaølaø, giaûng ñöôøng hay thò giaû ñöôøng, hay nhaø khaùch.

21.

Truù chaùnh thoï . Ñaây chæ söï nghæ tröa. Baûn Paøli: saøyaòhasamayaö paæisallaøna.

Phaät noùi kinh naøy xong; Tyø-xaù-khö Baùt-xaø-leâ Töû nghe nhöõng gì Phaât daïy, hoan hyû, tuøy hyû, ñaûnh leã roài lui. M KINH 1070. NIEÂN THIEÁU22 Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, taïi nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø coù nhieàu chuùng Tyø-kheo ôû nhaø cuùng döôøng, tuï taäp cuøng nhau may y. Luùc ñoù coù moät Tyø-kheo treû tuoåi, xuaát gia chöa bao laâu, môùi vaøo Phaùp luaät, khoâng muoán phuï giuùp caùc Tyø-kheo may y.

Baáy giôø caùc Tyø-kheo ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu ñaûnh leã Phaät, lui ngoài moät beân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, ôû nhaø cuùng döôøng, caùc Tyø-kheo tuï taäp may y. Coù moät Tyø-kheo treû tuoåi, xuaát gia chöa bao laâu, môùi vaøo Phaùp luaät, khoâng muoán phuï giuùp caùc Tyø-kheo may y.” Baáy giôø Ñöùc Phaät hoûi vò Tyø-kheo treû aáy: “Coù thaät oâng khoâng muoán giuùp ñôõ caùc Tyø-kheo may y chaêng?” Tyø-kheo treû kia baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, tuøy theo khaû naêng cuûa con maø con phuï giuùp.” Theá Toân khi ñoù bieát ñöôïc taâm nieäm cuûa Tyø-kheo treû tuoåi, môùi baûo caùc Tyø-kheo: “Caùc oâng chôù noùi vôùi23 Tyø-kheo treû naøy. Vì sao? Vì Tyø-kheo naøy ñöôïc boán phaùp taêng taâm24, ñang hoaøn toaøn an truù trong hieän phaùp laïc, chaúng phaûi do coá gaéng maø ñöôïc. Tyø-kheo aáy theo baûn taâm cuûa mình, caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa, xuaát gia hoïc ñaïo, taêng tieán tu hoïc, hieän phaùp töï bieát taùc chöùng: ‘Ta, söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ laäp, nhöõng vieäc caàn laøm ñaõ laøm xong, töï bieát khoâng coøn taùi sanh ñôøi sau nöõa.’” Khi aáy Theá Toân lieàn noùi keä: Keùm noã löïc, ñöùc moûng, Trí tueä ít: khoâng theå

22.

Paøli, S. 21. 4. Navo. Bieät dòch, N0100(9).

23.

Paøli: maø … etassa bhikkhuno ujjhaøyittha, caùc oâng chôù hieàm traùch Tyø-kheo naøy.

24.

Boán phaùp taêng taâm ; hay boán taêng thöôïng taâm. Paøli: catunaö jhaønaønaö aøbhicetasikaønaö, boán thieàn taêng thöôïng taâm.

Höôùng thaúng ñeán Nieát-baøn, Thoaùt khoûi goâng phieàn naõo. Hieàn nhaân treû tuoåi naøy, Sôùm ñöôïc choã thöôïng só; Lìa duïc taâm giaûi thoaùt, Nieát-baøn döùt taùi sanh. Giöõ thaân toái haäu naøy, Haøng phuïc caùc ma quaân. Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 1071. TRÖÔÛNG LAÕO25 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, taïi nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø coù Tyø-kheo teân Thöôïng Toïa26, soáng moät mình taïi moät nôi, cuõng thöôøng hay khen ngôïi ngöôøi soáng moät mình, ñi khaát thöïc moät mình, khaát thöïc xong trôû veà moät mình vaø moät mình ngoài thieàn tö. Baáy giôø, trong chuùng coù nhieàu Tyø-kheo ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu ñaûnh leã, roài lui ngoài moät beân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, coù Toân giaû teân laø Thöôïng Toïa soáng moät mình, cuõng thöôøng hay khen ngôïi ngöôøi soáng moät mình, ñi khaát thöïc moät mình, khaát thöïc xong trôû veà moät mình vaø moät mình ngoài thieàn tö.” Khi ñoù Theá Toân baûo moät Tyø-kheo: “OÂng haõy ñeán choã Tyø-kheo Thöôïng Toïa noùi raèng: ‘Ñaïi Sö cho goïi thaày.’” Tyø-kheo aáy vaâng lôøi Phaät daïy, ñeán noùi lôøi nhö treân vôùi Tyø-kheo Thöôïng Toïa, Tyø-kheo Thöôïng Toïa vaâng lôøi ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu leã Phaät, roài lui ngoài moät beân. Theá Toân baûo Tyø-kheo Thöôïng Toïa: “OÂng coù thaät soáng moät mình nôi choã vaéng, khen ngôïi ngöôøi soáng moät mình, ñi khaát thöïc moät mình, ra khoûi laøng moät mình, ngoài thieàn tö

25.

Paøli, S. 21. 10. Theranaømo. Bieät dòch, N0100(10).

26.

Danh vieát Thöôïng Toïa ¦W ¤ê ¤W ®y . Paøli: Theranaømako.

moät mình chaêng?” Tyø-kheo Thöôïng Toïa baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, thaät nhö vaäy.” Phaät baûo Tyø-kheo Thöôïng Toïa: “Naøy Tyø-kheo, oâng nhö theá naøo soáng moät mình, khen ngôïi ngöôøi soáng moät mình, moät mình ñi khaát thöïc, moät mình trôû veà choã ôû vaø moät mình ngoài thieàn tö?” Tyø-kheo Thöôïng Toïa baïch Phaät: “Con chæ ôû moät mình nôi vaéng veû, khen ngôïi ngöôøi soáng moät mình, ñi khaát thöïc moät mình, ra khoûi laøng moät mình, ngoài thieàn tö moät mình.” Phaät baûo Tyø-kheo Thöôïng Toïa: “OÂng laø keû soáng moät mình, Ta khoâng noùi laø chaúng phaûi soáng moät mình. Nhöng laïi coù loái soáng moät mình thaéng dieäu hôn. Sao goïi laø loái soáng moät mình thaéng dieäu? Ñoù laø Tyø-kheo phía tröôùc thì khoâ caèn, phía sau thì dieät taän, ôû giöõa thì khoâng tham hyû27. Ñoù laø Baø-la-moân taâm khoâng coøn do döï, ñaõ xaû öu hoái, lìa caùc höõu aùi, ñoaïn caùc keát söû. Ñaây goïi laø soáng moät mình khoâng coù loái soáng naøo thaéng dieäu hôn nöõa.”

Khi aáy Phaät noùi keä: Chieáu saùng khaép taát caû, Bieát khaép caùc theá gian; Chaúng chaáp taát caû phaùp, Lìa heát taát caû aùi. Ngöôøi naøy soáng an laïc, Ta noùi laø ñoäc truï. Phaät noùi kinh naøy xong, Toân giaû Thöôïng Toïa nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû, tuøy hyû laøm leã caùo töø. M

27. Paøli: yaö atìtaö taö pahìnaö, yaö anaøgataö paæinissaæaæhaö, paccuppannesu attabhaøvapaæilaøbhesu chandaraøgo suppaæivinìto, caùi gì ñaõ qua thì ñoaïn taän, caùi gì chöa ñeán khöôùc töø, trong nhöõng lôïi döôõng cho baûn thaân thì kheùo cheá ngöï tham duïc.

KINH 1072. TAÊNG-CA-LAM28 Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, taïi nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø coù Toân giaû Taêng-ca-lam29 du haønh nhaân gian ôû Caâu-taùt-la, tôùi nöôùc Xaù-veä, röøng caây Kyø-ñaø, trong vöôøn Caáp coâ ñoäc. Tyø-kheo Taêng-ca-lam kia coù vôï cuõ ñang ôû trong nöôùc Xaù-veä, nghe tin Tyø-kheo Taêng-ca-lam du haønh trong nhaân gian töø Caâu-taùt-la ñeán nöôùc Xaù-veä, trong röøng Kyø-ñaø, vöôøn Caáp coâ ñoäc. Nghe vaäy, lieàn maëc y phuïc ñeïp, trang ñieåm hoa anh laïc, oâm con ñi thaúng ñeán Kyø-hoaøn, ñeán tröôùc phoøng Tyø-kheo Taêng-ca-lam. Trong luùc Toân giaû Taêng-ca-lam ra khoûi phoøng ñi kinh haønh ngoaøi ñaát troáng, ngöôøi vôï cuõ kia tieán ñeán tröôùc maët Toân giaû vaø noùi: “Ñöùa beù naøy coøn nhoû quaù, anh boû con thô ñi tu, ai seõ nuoâi döôõng noù?” Tyø-kheo Taêng-ca-lam khoâng noùi chuyeän vôùi naøng. Ngöôøi vôï ba laàn noùi nhö vaäy, Tyø-kheo cuõng khoâng noùi gì. Ngöôøi vôï laïi noùi: “Toâi ñaõ noùi cho anh bieát ba laàn nhö vaäy maø anh chaúng noùi vôùi toâi, chaúng ngoù ngaøng tôùi, baây giôø toâi seõ boû ñöùa beù naøy.” Ngöôøi vôï lieàn boû ñöùa nhoû ngay ñaàu ñöôøng kinh haønh maø ñi vaø noùi: “Naøy Sa-moân, ñaây laø con cuûa oâng! OÂng haõy töï nuoâi naáng. Nay toâi boû ñi!” Toân giaø Taêng-ca-lam cuõng chaúng nhìn ñeán ñöùa beù. Ngöôøi vôï aáy laïi noùi: “Sa-moân naøy chaúng ñeå yù gì ñeán ñöùa nhoû. Chaéc coù leõ oâng ñaõ ñöôïc choã khoù ñöôïc cuûa baäc Tieân nhaân. Laønh thay! Sa-moân chaéc haún ñaõ ñöôïc giaûi thoaùt.” Thieáu phuï khoâng toaïi nguyeän ñaønh oâm con ñi. Baáy giôø, Theá Toân ñang nhaäp chaùnh thoï ban ngaøy, vôùi thieân nhó sieâu vieät hôn ngöôøi thöôøng, Ngaøi nghe ñöôïc nhöõng lôøi cuûa ngöôøi vôï cuõ cuûa Toân giaû Taêng-ca-lam, lieàn noùi keä:

28.

Paøli, Cf. Ud. 1.8. Bodhi-vagga. Bieät dòch, N0100(11).

29.

Taêng-ca-lam . Paøli: Saígaømaji.

Vieäc ñeán chaúng hoan hyû, Ñi cuõng chaúng lo buoàn; Vôùi theá gian hoøa hôïp, Giaûi thoaùt chaúng nhieãm tröôùc. Ta noùi Tyø-kheo kia, Chaân thaät Baø-la-moân; Vieäc ñeán chaúng hoan hyû, Ñi cuõng chaúng lo buoàn. Khoâng nhieãm cuõng khoâng öu, Hai taâm ñeàu vaéng laëng; Ta noùi Tyø-kheo naøy, Laø chaân Baø-la-moân. Phaät noùi kinh naøy xong, Toân giaû Taêng-giaø-lam nghe nhöõng gì

Phaät daïy, hoan hyû laøm leã roài ñi. M KINH 1073. A-NAN30 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, taïi nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Toân giaû A-nan moät mình ôû choã vaéng töï suy nghó: “Coù ba thöù muøi höông chæ bay theo chieàu gioù, khoâng theå bay theo ngöôïc chieàu gioù. Nhöõng gì laø ba? Ñoù laø muøi höông reã caây, muøi höông thaân caây vaø muøi höông cuûa hoa. Hoaëc laïi coù muøi höông naøo bay theo chieàu gioù, cuõng bay theo ngöôïc gioù, cuõng bay vöøa thuaän gioù ngöôïc gioù chaêng?” Suy nghó nhö theá, buoåi chieàu hoâm ñoù sau khi töø thieàn tònh daäy, A-nan ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu ñaûnh leã Phaät vaø lui ñöùng moät beân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, con moät mình ôû choã vaéng töï nghó thaàm: ‘Coù ba thöù muøi höông chæ bay theo chieàu gioù, khoâng theå bay theo ngöôïc gioù. Nhöõng gì laø ba? Ñoù laø muøi höông reã caây, muøi höông thaân caây, muøi

30. Quoác Dòch, “1. Töông öng Tyø-kheo, phaåm 2”. Paøli, A. 3. 79. Gandha. Bieät dòch, N0100(12), N0116, N0117, N0125(23.5).

höông cuûa hoa. Hoaëc coù muøi höông naøo bay theo chieàu gioù, cuõng bay theo ngöôïc gioù, cuõng bay vöøa thuaän gioù vöøa ngöôïc gioù chaêng?’” Phaät baûo Toân giaû A-nan: “Ñuùng theá! Ñuùng theá! Coù ba loaïi muøi höông chæ bay theo chieàu gioù, khoâng theå bay theo ngöôïc gioù. Ñoù laø höông thôm reã caây, höông thôm cuûa caây, höông thôm cuûa hoa. Naøy A-nan, cuõng coù muøi höông bay theo chieàu gioù, bay theo ngöôïc gioù vaø cuõng bay theo thuaän gioù ngöôïc gioù. Naøy A-nan, höông bay theo chieàu gioù, bay theo ngöôïc gioù vaø cuõng bay theo thuaän gioù ngöôïc gioù, ñoù laø: Coù thieän nam töû hay ngöôøi thieän nöõ naøo soáng ôû thaønh aáp, tuï laïc, thaønh töïu phaùp chaân thaät, suoát ñôøi khoâng saùt sanh, khoâng troäm cöôùp, khoâng taø daâm, khoâng voïng ngöõ, khoâng uoáng röôïu. Ngöôøi thieän nam, ngöôøi thieän nöõ nhö vaäy ñeàu ñöôïc ngöôøi laønh trong taùm phöông, cuøng phöông treân, phöông döôùi, thaûy ñeàu taùn thaùn raèng: ‘ÔÛ phöông kia, laøng kia, coù ngöôøi thieän nam, ngöôøi thieän nöõ trì giôùi thanh tònh, thaønh töïu phaùp chaân thaät, suoát ñôøi khoâng saùt sanh... cho ñeán khoâng uoáng röôïu.’ Naøy A-nan, ñaây goïi laø thöù höông hoa bay theo chieàu gioù, bay theo ngöôïc chieàu gioù vaø cuõng bay theo thuaän gioù ngöôïc gioù.” Baáy giôø Theá Toân lieàn noùi keä: Chaúng phaûi höông caønh, hoa, Coù theå bay ngöôïc gioù. Chæ coù höông tònh giôùi, Cuûa thieän nam, thieän nöõ; Ngöôïc, thuaän bay caùc phöông, Khoâng ñaâu khoâng nghe bieát. Ña-ca-la31, Chieân-ñaøn, Öu-baùt-la, Maït-lôïi; So saùnh caùc muøi höông, Giôùi höông laø hôn heát. Höông thôm nhö Chieân-ñaøn, Lan toûa coù giôùi haïn; Chæ coù höông giôùi ñöùc, Xoâng ngaùt taän coõi trôøi.

31. Ña-ca-la . Paøli: tagara, caây cam tuøng, caùch höông.

Höông thôm cuûa tònh giôùi, Chaùnh thoï, chaúng phoùng daät; Chaùnh trí vaø giaûi thoaùt, Ma ñaïo khoâng theå vaøo. Ñaây laø ñaïo an oån, Ñaïo naøy raát thanh tònh; Höôùng thaúng dieäu thieàn ñònh, Böùt daây troùi cuûa ma. Phaät noùi kinh naøy xong, Toân giaû A-nan nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû tuøy hyû laøm leã roài ñi. M KINH 1074. BEÄN TOÙC32 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät du haønh

trong nhaân gian ôû nöôùc Ma-kieätñeà, cuøng vôùi moät ngaøn vò Tyø-kheo. Xöa kia hoï laø nhöõng ngöôøi xuaát gia beän toùc33, nay ñeàu ñaéc quaû A-la-haùn, caùc laäu ñaõ taän, vieäc laøm ñaõ xong, xaû boû caùc gaùnh naëng, choùng ñöôïc töï lôïi, saïch caùc höõu keát, chaùnh trí thieän giaûi thoaùt. Phaät cuøng caùc Tyø-kheo ñi ñeán taïi röøng Tröôïng laâm, thaùp Thieän kieán34. Bình-sa35 vua nöôùc Ma-kieät-ñeà, nghe Theá Toân du haønh trong nhaân gian taïi nöôùc Ma-kieät-ñeà, ñeán trong röøng Tröôïng laâm, thaùp Thieän kieán. Vua cuøng vôùi caùc tieåu vöông, quaàn thaàn vaø ñoaøn tuøy tuøng, xe coä moät muoân hai ngaøn chieác, ngöïa moät muoân taùm ngaøn, ngöôøi ñi boä theo ñoâng voâ soá, caùc Baø-la-moân, gia chuû trong nöôùc Makieät-ñeà ñeàu ñi theo. Nhaø vua rôøi khoûi thaønh Vöông xaù ñi ñeán choã Theá Toân, cung kính

32.

Paøli, Cf. Luaät taïng, Mv.1.22 (Seniya Bimbisaøra). Bieät dòch, N0100(13).

33.

Oanh phaùt xuaát gia . Paøli: jaæila. Ñaây chæ caùc anh em Uruvela-Kassapa (Öu-laâu-taàn-loa Ca-dieáp) vaø caùc ñeâï töû cuûa hoï.

34.

Thieän kieán laäp chi-ñeà Tröôïng laâm . Paøli: Laæaivane Suppaæaha-cetiya.

35.

Ma-kieät-ñeà vöông Bình-sa . Paøli: raøjaø Magadho Seniyo Bimbisaøro.

cuùng döôøng. Tôùi ñaàu ñöôøng, vua xuoáng ñi boä. Luùc tieán vaøo ñeán cöûa trong, vua deïp boû naêm thöù nghi tröôïng, giôû maõo, deïp boû loïng, quaït, dao göôm, côûi giaøy da. Vua ñeán tröôùc Phaät, söûa laïi y phuïc teà chænh, traät vai aùo beân phaûi, ñaûnh leã Phaät, nhieãu quanh Phaät ba voøng, töï xöng danh taùnh vaø baïch Phaät: “Theá Toân, con laø Bình-sa, vua nöôùc Ma-kieät-ñeà.” Phaät baûo Bình-sa vöông: “Ñaïi vöông, ngaøi laø Bình-sa. Môøi Ñaïi vöông an toïa.” Bình-sa vöông laïi leã döôùi chaân Phaät, töø toán ngoài xuoáng moät beân. Luùc baáy giôø Uaát-beà-la Ca-dieáp36 cuõng ñang ngoài taïi ñaáy. Trong khi ñoù caùc gia chuû Baø-la-moân nghó raèng: “Coù phaûi Ñaïi Sa-moân naøy theo Uaátbeà-la Ca-dieáp tu phaïm haïnh hay laø Uaát-beà-la Ca-dieáp theo Ñaïi Samoân tu phaïm haïnh?” Theá Toân bieát ñöôïc taâm nieäm cuûa caùc gia chuû, Ngaøi lieàn noùi keä hoûi: Uaát-beà-la Ca-dieáp, Nôi ñaây thaáy lôïi gì, Boû söï phuïng thôø xöa, Thôø löûa vaø caùc vieäc? Nay haõy noùi nghóa kia. Nguyeân do boû thôø löûa. Uaát-beà-la Ca-dieáp noùi keä baïch Phaät: Tieàn taøi thöùc aên ngon, Nöõ saéc, quaû nguõ duïc; Quaùn saùt vò lai thoï, Ñeàu voâ cuøng nhô nhôùp. Theá neân ñeàu neùm boû, Söï thôø löûa tröôùc kia. Theá Toân laïi noùi keä hoûi: OÂng chaúng ñaém theá gian, Naêm duïc tieàn, vò, saéc...; Sao laïi boû trôøi, ngöôøi?

36. Uaát-beà-la Ca-dieáp . Paøli: Uruvela-Kassapa.

Ca-dieáp, tuøy nghóa noùi.
Ca-dieáp laïi noùi keä ñaùp Theá Toân:
Thaáy ñaïo lìa höõu dö,
Loái Voâ dö tòch dieät,
Voâ sôû höõu, baát tröôùc,
Khoâng ñöôøng khaùc, ñaïo khaùc.
Theá neân ñeàu neùm boû,
Loái tu thôø löûa tröôùc,
Ñaïi hoäi37 ñeàu thoï trì,
Phuïng thôø nöôùc, hoaëc löûa.
Ngu si chìm trong ñoù.
Chí caàu ñaïo giaûi thoaùt.
Muø, khoâng maét trí tueä,
Höôùng sanh, giaø, beänh, cheát.
Chaúng thaáy con ñöôøng chaùnh,
Troïn lìa neûo sanh töû.
Nay môùi nhôø Theá Toân,
Ñöôïc thaáy ñaïo voâ vi,
Löïc maø Ñaïi long noùi,
Ñöôïc qua beân bôø kia.
Maâu-ni roäng cöùu giuùp,
An uùy voâ löôïng chuùng,
Nay môùi bieát Cuø-ñaøm,
Baäc sieâu xuaát chaân ñeá.
Ñöùc Phaät laïi noùi keä khen Ca-dieáp:
Laønh thay! Naøy Ca-dieáp,
Tröôùc suy xeùt phi aùc,
Keá phaân bieät tìm caàu,
Môùi ñeán nôi toát deïp.
“Naøy Ca-dieáp, oâng neân coù loøng an uùy taâm ñoà chuùng cuûa oâng.”
Khi aáy Uaát-beà-la Ca-dieáp lieàn nhaäp chaùnh thoï, do söùc thaàn tuùc, höôùng veà phöông Ñoâng, bay leân hö khoâng, hieän ra boán thöù thaàn bieán:
37. Ñaïi hoäi, chæ ñaïi teá ñaøn.

ñi, ñöùng, naèm, ngoài. Vaøo trong löûa tam-muoïâi, toaøn thaân roãng saùng toûa ra saéc xanh, vaøng, ñoû, traéng, pha leâ, saéc hoàng. Treân thaân ra nöôùc, döôùi thaân ra löûa, trôû laïi thieâu ñoát thaân. Treân thaân ra nöôùc ñeå röôùi nöôùc leân thaân. Hoaëc treân thaân ra löûa ñeå ñoát thaân kia; döôùi thaân tuoân nöôùc ñeå töôùi öôùt thaân. Hieän baøy caùc thöù thaàn thoâng bieán hoùa xong, Ca-dieáp cuùi ñaàu leã Phaät vaø baïch: “Baïch Theá Toân, Phaät laø Thaày cuûa con, con laø ñeä töû.” Phaät

baûo Ca-dieáp: “Ta laø Thaày oâng. OÂng laø ñeä töû. OÂng haõy bình an ngoài xuoáng ñi.” Toân giaû Uaát-beà-la Ca-dieáp ngoài laïi choã cuõ. Caùc gia chuû Baø-la- moân xöù Ma-kieät-ñeà ñeàu nghó thaàm: “Uaát-beà-la Ca-dieáp ñaõ quyeát ñònh ôû nôi Ñaïi Sa-moân tu haønh phaïm haïnh.” Phaät noùi kinh naøy xong, Bình-sa vua xöù Ma-kieät-ñeà, cuøng caùc gia chuû Baø-la-moân nghe nhöõng gì Phaät daïy, ñeàu hoan hyû, tuøy hyû, laøm leã roài caùo töø. M KINH 1075. ÑAØ-PHIEÂU (1)38 Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi Phaät truù taïi thaønh Vöông xaù, trong vöôøn Truùc, khu Ca- lan-ñaø, coù Ñaø-phieâu Ma-la Töû39, queâ cuõ ôû thaønh Vöông xaù, lo vieäc Taêng chuùng, phaân chia thöùc aên uoáng vaø caùc vaät duïng: giöôøng naèm, choã ngoài,... vaø xeáp ñaët phieân thöù, sai thænh raát chu ñaùo. Luùc ñoù, coù Tyø-kheo Töø Ñòa40 traûi qua ba laàn nhaän thöùc aên thoâ dôû. Trong khi aên loøng caûm thaáy khoù chòu, cay ñaéng nghó thaàm: “Quaùi laï thay! Khoå thay! Tyø-kheo Ñaø-phieâu Ma-la Töû chaéc coá tình ñem thöùc aên dôû ñeå laø xuùc naõo ta, khieán ta khi aên caûm thaáy cöïc khoå. Ta phaûi laøm sao gaây baát lôïi cho y môùi ñöôïc?” Tyø-kheo Töø Ñòa coù moät coâ em gaùi laø Tyø-kheo-ni teân Maät-ña-la41

38.

Paøli, Cf., Luaät taïng, Tieåu phaåm, Cv. 4. 4. 4. Bieät dòch, N0100(14).

39.

Ñaø-phieâu Ma-la Töû . Paøli: Dabba Mallaputta.

40.

Töø Ñòa . Paøli: Mettiya-bhummajaka.

41.

Maät-ña-la . Paøli: Mettiyaø.

ñang ôû trong chuùng Tyø-kheo-ni nôi vöôøn nhaø vua thuoäc thaønh Vöông xaù. Tyø-kheo-ni Maät-ña-la ñi ñeán choã Tyø-kheo Töø Ñòa, cuùi ñaàu leã chaân Töø Ñòa roài ñöùng moät beân. Tyø-kheo Töø Ñòa khoâng nhìn ñeán cuõng khoâng môû lôøi. Tyø-kheo-ni Maät-ña-la noùi vôùi Tyø-kheo Töø Ñòa: “A-leâ42, vì sao khoâng ngoù ngaøng vaø chaúng noùi chuyeän vôùi toâi?” Tyø-kheo Töø Ñòa noùi: “Tyø-kheo Ñaø-phieâu Ma-la Töû nhieàu laàn ñem thöùc aên thoâ dôû ñeå laøm xuùc naõo toâi, khieán toâi khi aên caûm thaáy cöïc khoå. Coøn coâ thì cöù boû maëc toâi.” Tyø-kheo-ni noùi: “Laøm gì baây giôø?” Tyø-kheo Töø Ñòa noùi: “Coâ haõy ñeán Theá Toân baïch nhö vaày: ‘Baïch Theá Toân, Tyø-kheo Ñaø-phieâu Ma-la Töû laø keû phi phaùp, khoâng ra gì, ñaõ cuøng con laøm ñieàu traùi phaïm, phaïm toäi Ba-la-di’. Toâi seõ laøm chöùng vaø noùi: ‘Baïch Theá Toân, ñuùng nhö lôøi em gaùi con ñaõ noùi’.” Tyø-kheo-ni noùi: “A-leâ, laøm sao toâi laïi ñem toäi Ba-la-di ñeå vu baùng cho Tyø-kheo phaïm haïnh?” Tyø-kheo Töø Ñòa baûo: “Neáu coâ khoâng laøm nhö theá, toâi vaø coâ töø nay chaám döùt tình anh em. Coâ ñöøng lui tôùi ñaây ñeå chuyeän troø, thaêm hoûi nhau nöõa.” Tyø-kheo-ni im laëng moät hoài, suy nghó roài noùi: “A-leâ khieán toâi laøm nhö theá, toâi seõ vaâng theo lôøi daïy.” Tyø-kheo Töø Ñòa baûo: “Coâ haõy ñôïi toâi ñi ñeán Theá Toân tröôùc, coâ seõ ñi theo sau.” Tyø-kheo Töø

Ñòa ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu ñaûnh leã roài lui ñöùng moät beân. Tyø-kheo-ni Maät-ña-la ñi theo sau, ñaûnh leã Phaät roài lui ngoài moät beân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, moät vieäc khoâng ñeïp thay! Thaät phi lyù thay43!

42. A-leâ ; AÁn Thuaän ñoïc laø A-xaø-leâ (Paøli: aøcariya), töùc Haùn dòch laø Giaùo thoï sö hay Quyõ phaïm sö. Nhöng ñaây laø phieân aâm töø Skt. ariya (Paøli: ayya): “Thöa Ngaøi/ Thöa Ñöùc OÂng” töø xöng hoâ cuûa ngöôøi nhoû ñoái vôùi ngöôøi lôùn.

Ñaø-phieâu Ma-la Töû ñaõ laøm ñieàu phi phaïm haïnh vôùi con, phaïm toäi Ba- la-di!” Tyø-kheo Töø Ñòa laïi baïch Phaät: “Nhö lôøi noùi cuûa em gaùi con, tröôùc ñaây con ñaõ bieát.” Baáy giôø, Tyø-kheo Ñaø-phieâu Ma-la Töû ñang ôû giöõa ñaïi chuùng. Khi aáy Theá Toân baûo Tyø-kheo Ñaø-phieâu-ma-la Töû: “OÂng coù nghe lôøi noùi naøy khoâng?” Tyø-kheo Ñaø-phieâu Ma-la Töû baïch: “Baïch Theá Toân, con ñaõ nghe.” Phaät baûo Tyø-kheo Ñaø-phieâu Ma-la Töû: “Hoâm nay oâng nhö theá naøo?” Tyø-kheo Ñaø-phieâu Ma-la Töû baïch Phaät: “Nhö Theá Toân ñaõ bieát! Nhö Thieän Theä ñaõ bieát!” Phaät baûo Tyø-kheo Ñaø-phieâu Ma-la Töû: “OÂng noùi nhö Theá Toân ñaõ bieát, nay chaúng hôïp thôøi. Baây giôø oâng coù nhôù thì noùi nhôù, khoâng nhôù thì noùi khoâng nhôù.” Tyø-kheo Ñaø-phieâu Ma-la Töû baïch: “Con khoâng töï nhôù.” Trong luùc ñoù Toân giaû La-haàu-la ñang ñöùng phía sau caàm quaït haàu Phaät, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, khoâng ñeïp thay! Thaät phi lyù thay! Tyø-kheo-ni naøy noùi: ‘Toân giaû Ñaø-phieâu Ma-la Töû cuøng vôùi con laøm ñieàu phi phaïm haïnh’. Tyø-kheo Töø Ñòa laïi noùi: ‘Baïch Theá Toân, ñuùng theá! Tröôùc ñaây con ñaõ bieát nhö em con ñaõ noùi.’” Phaät baûo La-haàu-la: “Baây giôø, Ta hoûi La-haàu-la, tuøy yù ngöôi ñaùp lôøi Ta. Neáu Tyø- kheo-ni Maät-ña-la ñeán noùi vôùi Ta raèng: ‘Thaät khoâng ñeïp thay! Thaät phi lyù thay! La-haàu-la cuøng con laøm ñieàu phi phaïm haïnh, phaïm toäi Ba-la-di.’ Tyø-kheo Töø Ñòa laïi baïch vôùi Ta: ‘Thöa ñuùng nhö vaäy, tröôùc ñaây con ñaõ bieát, nhö lôøi em gaùi con noùi.’ Ngöôi seõ laøm theá naøo?” La-haàu-la baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, neáu con nhôù con seõ noùi nhôù, neáu khoâng nhôù seõ

43. Haùn: baát thieän baát loaïi , Paøli: nacchannaö nappaæææuøpaö.

noùi khoâng nhôù.” Phaät baûo La-haàu-la: “Naøy ngöôøi ngu si, ngöôi coøn noùi ñöôïc nhöõng lôøi naøy, huoáng chi Ñaø-phieâu Ma-la Töû laø Tyø-kheo thanh tònh, côù sao khoâng noùi ñöôïc nhöõng lôøi nhö vaäy?” Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Ñoái vôùi Tyø-kheo Ñaø-phieâu Ma-la Töû, haõy ñeå öùc nieäm44. Vôùi Tyø-kheo-ni Maät-ña-la, haõy dieät traùnh baèng töï xaùc nhaän45. Vôùi Tyø-kheo Töø Ñòa, Taêng seõ tích cöïc giaùo giôùi can giaùn vaø khieån traùch: ‘Ngöôi thaáy gì? Thaáy ôû ñaâu? Do nhaân duyeân gì ñeán ñeå thaáy?’” Theá Toân daïy nhö vaäy xong, Ngaøi rôøi choã ngoài ñöùng leân, vaøo phoøng toïa thieàn. Khi aáy caùc Tyø-kheo ñeå cho Tyø-kheo Ñaø-phieâu töï öùc nieäm. Vôùi Tyø-kheo-ni Maät-ña-la, cho phaùp dieät traùnh baèng töï nhaän. Vôùi Tyø-kheo Töø Ñòa, Taêng tích cöïc giaùo giôùi can giaùn vaø khieån traùch: ‘Ngöôi thaáy gì? Thaáy ôû ñaâu? Do nhaân duyeân gì ñeán ñeå thaáy?’ Trong khi can ngaên nhö theá, Tyø-kheo Töø Ñòa noùi raèng: “Ñaø-phieâu Ma-la Töû khoâng

laøm chuyeän phi phaïm haïnh; khoâng phaïm Ba-la-di. Ñaø-phieâu Ma-la Töû ñaõ ba phen cho toâi thöùc aên teä, ñaùng sôï, khieán toâi khi aên caûm thaáy cöïc khoå, neân toâi ñoái vôùi Tyø-kheo Ñaø-phieâu Ma-la Töû maø coù söï thieân vò, giaän hôøn, ngu si, sôï haõi, neân coá yù noùi nhö theá. Nhöng thaät söï Ñaø-phieâu Ma-la Töû laø ngöôøi thanh tònh, voâ toäi." Chieàu hoâm aáy, Theá Toân töø thieàn ñònh ra, ñeán tröôùc ñaïi chuùng traûi toøa, ngoài xuoáng. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät: "Baïch Theá Toân, chuùng con ñaõ cho Tyø-kheo Ñaø-phieâu Ma-la Töû töï öùc nieäm. Vôùi Tyø-kheo-ni Maät-ña-la cho phaùp dieät traùnh baèng töï nhaän. Vôùi Tyø-kheo Töø Ñòa thì tích cöïc giaùo giôùi can giaùn. Tyø-kheo aáy noùi raèng: 'Ñaø-phieâu Ma-la Töû thanh tònh voâ toäi'." Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: "Vì sao ngu si, chæ vì vieäc aên uoáng, maø coá yù voïng ngöõ?" Luùc aáy, Theá Toân lieàn noùi keä: Neáu hay xaû moät phaùp,

44.

Luaät Tyø-kheo: ñaây chæ phaùp dieät traùnh, baèng öùc nieäm tyø-ni; Paøli: sati-vinayo.

45.

Luaät Tyø-kheo: chæ phaùp dieät traùnh baèng töï ngoân trò; Paøli: paæióóaøtakara.

Bieát maø coá voïng ngöõ; Chaúng keå gì ñôøi sau, Ñieàu aùc naøo chaúng laøm. Thaø aên vieân saét noùng, Nhö löûa than chaùy höøng; Khoâng vì phaïm giôùi caám, AÊn cuûa thí cho Taêng. Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 1076. ÑAØ-PHIEÂU (2)46 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn truùc Ca-la-ñaø, taïi thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Toân giaû Ñaø-phieâu Ma-la Töû ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu leã Phaät, roài lui ñöùng moät beân, baïch Phaät: "Baïch Theá Toân, con xin vaøo Baùt-nieát-baøn ôû tröôùc Phaät." Theá Toân im laëng, Toân giaû ba laàn baïch nhö vaäy. Phaät baûo Ñaø-phieâu Ma-la Töû: "Caùc phaùp haønh höõu vi ñeàu nhö vaäy caû." Khi aáy, Toân giaû Ñaø-phieâu Ma-la Töû lieàn ôû tröôùc Phaät nhaäp tam-muoäi, baèng chaùnh thoï nhö vaäy, höôùng veà phöông Ñoâng, Toân giaû bay leân hö khoâng hieän boán oai nghi ñi, ñöùng, naèm, ngoài, nhaäp vaøo tam-muoäi löûa, döôùi thaân phaùt ra löûa, caû thaân roãng saùng; aùnh saùng chieáu khaép caùc maøu xanh, vaøng, ñoû, traéng, pha leâ, hoàng. Döôùi thaân ra löûa, trôû laïi thieâu thaân. Treân thaân ra nöôùc röôùi öôùt treân thaân. Hoaëc treân thaân ra löûa thieâu ñoát thaân, döôùi thaân ra nöôùc röôùi öôùt treân thaân. Khaép caû möôøi phöông hieän baøy caùc söï bieán hoùa xong, Toân giaû lieàn ôû trong hö khoâng, trong thaân phaùt ra löûa töï thieâu thaân vaøo Voâ dö Nieát- baøn, tieâu taän, tòch dieät, khieán khoâng coøn soùt moät maûy buïi, ví nhö trong hö khoâng thaép caây ñeøn, daàu, tim ñeàu heát. Ñaø-phieâu Ma-la Töû ôû trong hö khoâng ñaõ nhaäp dieät, thaân taâm ñeàu baët heát cuõng nhö theá.

46. Paøli, Cf. Ud. 8. 9. Paøæaôigaømiya-vagga.

Baáy giôø Theá Toân noùi keä: Ví nhö ñoát hoøn saét, Löûa böøng saùng röïc rôõ; Söùc noùng daàn daàn taét, Naøo bieát ñi veà ñaâu? Cuõng theá, söï giaûi thoaùt, Vöôït buøn laày phieàn naõo; Ñaõ caét ñöùt caùc doøng, Naøo bieát ñi veà ñaâu? Choùng

ñaéc daáu baát ñoäng, Nhaäp Voâ dö Nieát-baøn. Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 1077. GIAËC47 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät truù taïi nöôùc Öông-cuø-ña-la48 du haønh nhaân gian. Khi ñi qua trong röøng Ñaø-baø-xaø-leâ-ca49, Ngaøi gaëp nhöõng ngöôøi chaên boø, ngöôøi chaên deâ, ngöôøi nhaët cuûi, coû vaø caùc ngöôøi laøm vieäc khaùc. Hoï troâng thaáy Theá Toân ñang ñi treân ñöôøng, ñeàu voäi vaøng baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, chôù ñi theo con ñöôøng naøy. Phía tröôùc coù teân cöôùp Öông-cuø-lôïi-ma-la50 chuyeân moân khuûng boá ngöôøi.” Ñöùc Phaät noùi vôùi caùc ngöôøi naøy: “Ta khoâng sôï.” Noùi xong, Ngaøi cöù theo ñöôøng maø ñi. Hoï noùi ba laàn, Ñöùc Phaät vaãn cöù ñi. Töø xa Phaät troâng thaáy Öông-cuø-lôïi-ma-la, tay caàm dao chaïy thaúng ñeán. Theá Toân duøng thaàn löïc hieän thaân ñi töø töø khieán cho Öông-

47.
Paøli, Cf. M. 86. Aígulimaøla-sutta. Bieät dòch, N0100(16). N0125 (38.6).
48.
Öông-cuø-ña-la . Baûn Paøli, taïi Savatthi.
49.
Ñaø-baø-xaø-leâ-ca . Paøli: Dhavajaølikaø (?).
50.
Öông-cuø-lôïi-ma-la . Paøli: Aígulimaøla.
cuø-lôïi-ma-la chaïy nhö bay cuõng khoâng kòp. Chaïy theo ñeán meät ñuoái,
Öông-cuø-lôïi-ma-la töø xa noùi vôùi Theá Toân:
“Ñöùng laïi, ñöùng laïi, chôù ñi!”
Theá Toân vöøa ñi vöøa ñaùp:
“Ta luoân döøng. Ngöôi khoâng töï döøng ñoù thoâi.”
Luùc aáy Öông-cuø-lôïi-ma-la noùi keä:
Sa-moân vaãn raûo nhanh,
Laïi noùi ‘Ta luoân döøng.’
Nay toâi meät, döøng nghæ.
Sao noùi ‘Ngöôi chaúng döøng’?
Theá Toân laïi noùi keä ñaùp:
Öông-cuø-lôïi-ma-la,
Ta noùi Ta thöôøng döøng:
Vôùi taát caû chuùng sanh,
Ñaõ döøng moïi ñao tröôïng.
OÂng khuûng boá chuùng sanh,
Nghieäp aùc khoâng chòu döøng.
Vôùi taát caû coân truøng,
Ta döùt duøng ñao gaäy.
Vôùi coân truøng beù nhoû,

OÂng böùc baùch ñe doïa;
Coá taïo nghieäp hung aùc,
Troïn chaúng luùc naøo thoâi.
Ta ñoái taát caû thaàn51,
Döøng thoâi moïi ñao, tröôïng.
OÂng ñoái vôùi caùc thaàn,
Luoân laøm khoå, böùc baùch.
Taïo taùc aùc nghieäp ñen,
Ñeán nay khoâng döøng nghæ.
Ta döøng nôi phaùp nghæ,
Taát caû khoâng phoùng daät.
51. Thaàn . Ñoaïn keä naøy khoâng coù Paøli töông ñöông. Ñaây chaéc laø dòch töø bhuøta, quyû thaàn, cuõng chæ caùc loaïi thaûo moäc.

OÂng chaúng thaáy Boán ñeá,
Neân chaúng döøng buoâng lung.
Öông-cuø-lôïi-ma-la noùi keä baïch Phaät:
Laâu môùi thaáy Maâu-ni,
Neân theo ñöôøng chaïy ñuoåi;
Nay nghe lôøi vi dieäu,
Seõ boû ñieàu aùc xöa.
Noùi ra nhö theá roài,
Lieàn buoâng boû ñao gaäy;
Daäp ñaàu döôùi chaân Phaät,
Xin cho con xuaát gia.
Phaät ñaày loøng töø bi,
Ñaïi Tieân traøn thöông xoùt;
Goïi Tyø-kheo, thieän lai!
Xuaát gia thoï cuï tuùc.
Öông-cuø-lôïi-ma-la sau khi xuaát gia, thöôøng moät mình ôû choã vaéng, chuyeân taâm tö duy lyù do khieán thieän gia nam töû caïo boû raâu toùc, khoaùc aùo ca-sa, chaùnh tín xuaát gia, hoïc ñaïo, soáng khoâng nhaø, tinh taán tu phaïm haïnh, hieän taïi töï bieát taùc chöùng: ‘Ta, söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ laäp, nhöõng vieäc caàn laøm ñaõ laøm xong, töï bieát khoâng coøn taùi sanh ñôøi sau nöõa.’ Luùc aáy Öông-cuø-lôïi-ma-la ñaéc quaû A-la-haùn, giaùc ngoä, giaûi thoaùt, hyû laïc, Toân giaû lieàn noùi keä:
Voán mang teân ‘Baát Haïi’52
Maø laïi saùt haïi nhieàu.
Nay ñöôïc teân ‘Kieán Ñeá’,
Xa lìa söï toån, saùt.
Thaân khoâng gieát, khoâng haïi,

Mieäng yù cuõng nhö theá;
Neân bieát ‘chaân baát saùt’,
Chaúng böùc baùch chuùng sanh.
Röûa saïch tay vaáy maùu,
Goïi laø Öông ma-la;
52. Baát Haïi . Paøli: Ahimsa, teân do cha meï ñaët.

Troâi noåi giöõa doøng saâu,
Tam quy laøm döøng baët.
Quy y Tam baûo xong,
Xuaát gia ñöôïc cuï tuùc;
Thaønh töïu ñöôïc tam minh,
Ñieàu Phaät daïy ñaõ laøm.
Chaên traâu, duøng gaäy ñaùnh,
Naøi voi, duøng moùc saét;
Chaúng duøng ñeán göôm ñao,
Thaät huaán luyeän trôøi, ngöôøi.
Dao beùn nhôø ñaù maøi,
Teân thaúng nhôø löûa aám;
Chaët gaäy nhôø buùa rìu,
Töï cheá, nhôø trí tueä.
Nôi doøng ñôøi aân aùi,
Chaùnh nieäm maø vöôït ra.
Ngöôøi tuoåi treû xuaát gia,
Sieâng tu lôøi Phaät daïy;
Seõ soi saùng theá gian,
Nhö maây tan traêng hieän.
Ngöôøi tuoåi treû xuaát gia,
Sieâng tu lôøi Phaät daïy;
Nôi doøng ñôøi aân aùi,
Ngöôøi tröôùc kia phoùng daät,
Sau ñoù hay töï kieåm;
Seõ soi saùng theá gian,
Nhö maây tan traêng hieän.
Ngöôøi tröôùc kia phoùng daät,
Sau naøy hay töï kieåm;
Chaùnh nieäm maø sieâu xuaát.
Neáu thoaùt caùc nghieäp aùc,
Chaùnh thieän hay khieán dieät;
Seõ soi saùng theá gian,

Nhö maây tan traêng hieän.

Tröôùc ngöôøi taïo nghieäp aùc,

Chaùnh nieäm hay khieán dieät; Nôi doøng ñôøi aân aùi, Chaùnh nieäm hay sieâu xuaát. Toâi ñaõ laøm nghieäp aùc, Chaéc höôùng ñeán ñöôøng aùc; Ñaõ nhaän laáy baùo aùc, Nôi tröôùc vay ñaõ traû. Neáu ngöôøi oaùn gheùt toâi, Ñöôïc nghe Chaùnh phaùp naøy; Ñöôïc phaùp nhaõn thanh tònh, Toâi tu haïnh nhaãn nhuïc. Chaúng coøn khôûi tranh caõi, Nhôø aân löïc cuûa Phaät; Toâi hieàn laønh, nhaãn nhuïc, Cuõng thöôøng khen ngôïi nhaãn. Tuøy thôøi ñöôïc nghe phaùp, Nghe roài tu haønh theo. Phaät noùi kinh naøy xong, Öông-cuø-lôïi-ma-la nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 1078. TAÙN-ÑAÛO-TRA53 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn truùc Ca-la-ñaø, taïi thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, coù moät Tyø-kheo kia, luùc saùng sôùm ñi ra beân bôø soâng Thaùp-boå54, côûi y phuïc ñeå treân bôø, xuoáng soâng taém röûa. Taém xong, leân bôø, khoaùc sô moät caùi y ñôïi thaân khoâ. Khi aáy coù moät Thieân töû töø thaân toûa ra aùnh saùng, chieáu saùng beân soâng Thaùp-boå, baûo Tyø-kheo raèng: “OÂng treû tuoåi xuaát gia, töôi traéng, toùc ñen, ñang ôû vaøo löùa tuoåi traùng thònh ñeïp ñeõ. Ñaùng neân höôûng thuï nguõ duïc, trang nghieâm chuoãi ngoïc, xöùc daàu thôm, ñeo traøng hoa, töï vui söôùng vôùi naêm duïc. Nhöng

53.

Paøli, S.1. 20. Samiddhi. Bieät dòch, N0100(17)

54.

Thaùp-boå haø . Paøli: Tapodaø, teân hoà lôùn ngoaïi thaønh Vöông xaù.

sao baây giôø laïi traùi vôùi ngöôøi thaân, quay löng vôùi theá tuïc, khieán hoï phaûi khoùc loùc bieät ly; caïo boû raâu toùc, khoaùc aùo ca-sa, chaùnh tín xuaát gia hoïc ñaïo, soáng khoâng nhaø? Sao laïi boû caùi vui hieän tieàn maø tìm caùi lôïi phi thôøi55?” Tyø-kheo ñaùp: “Toâi khoâng xaû boû caùi laïc hieän taïi, ñeå tìm caàu caùi laïc phi thôøi. Thaät söï chính toâi ñang xaû boû caùi laïc phi thôøi, ñöôïc laïc hieän tieàn.” Thieân töû hoûi Tyø-kheo: “Theá naøo laø xaû boû caùi laïc phi thôøi, ñöôïc laïc hieän tieàn?” Tyø-kheo ñaùp: “Nhö Theá Toân noùi, duïc laø phi thôøi56, vò ngoït ít maø khoå nhieàu; ít lôïi nhieàu naïn. Toâi nay trong caùc phaùp hieän thöïc ñaõ lìa söï thieâu ñoát, chaúng ñôïi thôøi tieát, hay töï thoâng ñaït, hieän tieàn quaùn saùt, duyeän töï taâm maø tri giaùc57. Naøy Thieân töû, nhö theá goïi laø xaû boû caùi laïc phi thôøi, ñöôïc nieàm laïc hieän tieàn.” Thieân töû laïi hoûi Tyø-kheo: “Ñieàu maø Nhö Lai noùi laø theá naøo, raèng duïc laø phi thôøi, ít vui, nhieàu khoå? Ñieàu maø Nhö Lai noùi laø theá naøo, raèng lôïi laïc trong ñôøi hieän taïi,... cho ñeán, töï giaùc tri?” Tyø-kheo ñaùp: “Toâi treû tuoåi xuaát gia, khoâng theå noùi roõ heát yù nghóa Chaùnh phaùp luaät cuûa Nhö Lai. Theá Toân ñang ôû trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø gaàn ñaây. Ngaøi coù theå ñeán hoûi Theá Toân ñieàu nghi ngôø. Theá Toân seõ noùi, tuøy söï ghi nhôù maø laõnh thoï.” Thieân töû laïi noùi: “Naøy Tyø-kheo, nôi choã Nhö Lai ñang coù nhieàu chö Thieân oai löïc vaây quanh. Toâi tröôùc chöa hoûi, khoâng deã gì ñeán ñöôïc. Tyø-kheo, neáu coù

55. Paøli: maø sandiæhikaö hitvaø kaølikaö anudhaøvì'ti, chôù xaû boû caùi hieän thöïc, maø chaïy theo caùi leä thuoäc thôøi gian. Chæ söï tu taäp ñoøi hoûi nhieàu thôøi gian. Baûn Haùn ñoïc akaølika, do taùch aâm cuoái cuûa töø ñi tröôùc, hitvaø = aø+a. 56. Paøli: kaølikaø hi aøvuso kaømaø, duïc voïng voán leä thuoäc thôøi gian. 57. Paøli: sandiæhiko ayaö dhammo akaøliko ehipassiko opaneyyiko paccattaö veditabbo vióóuøhì ti, 'Phaùp naøy (cuûa Phaät) laø hieän thöïc (ñöôïc thaáy ngay hieän taïi), khoâng leä thuoäc thôøi gian, haõy ñeán ñeå thaáy (laø phaùp thöïc chöùng), coù khaû naêng höôùng daãn (ñeán Nieát-baøn), ñöôïc chöùng bieát töø noäi taâm bôûi keû Trí'.

theå vì toâi baïch tröôùc Theá Toân, toâi seõ ñi theo."

Tyø-kheo ñaùp:

"Toâi seõ vì ngaøi ñi ñaây."

Thieân töû thöa vôùi Tyø-kheo:

"Vaâng, Toân giaû ñi, toâi ñi theo sau Toân giaû."

Tyø-kheo ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu leã Phaät, lui ñöùng moät beân;

töôøng thuaät laïi ñaày ñuû cuoäc vaán ñaùp vôùi Thieân töû cho Theá Toân nghe vaø baïch:

"Baïch Theá Toân, vò Thieân töû naøy neáu laø ngöôøi thaønh thaät choác laùt seõ ñeán, neáu khoâng thaønh thaät seõ khoâng ñeán."

Luùc aáy vò Thieân töû kia töø xa noùi voïng laïi vôùi Tyø-kheo:

"Toâi ñaõ ôû ñaây. Toâi ñaõ ôû ñaây."

Baây giôø Theá Toân lieàn noùi keä:

Chuùng sanh theo aùi töôûng58,

Do aùi töôûng maø truï.

Vì chaúng bieát roõ aùi,

Neân thaàn cheát tuøy tieän59.

Phaät baûo Thieân töû:

"OÂng giaûi thích baøi keä naøy roài môùi coù theå hoûi."

Thieân töû baïch Phaät:

"Baïch Theá Toân, con khoâng hieåu. Thöa Thieän Theä, con khoâng hieåu."

Ñöùc Phaät noùi keä vaø baûo Thieân töû:

Neáu bieát aùi ñöôïc yeâu,

ÔÛ ñoù khoâng sanh yeâu.

Ngöôøi khoâng coù söï naøy,

Ngöôøi khaùc khoâng theå noùi60.

58. AÙi töôûng . Paøli: akkheyyasaóóino sattaø, chuùng sanh coù töôûng veà danh (teân goïi ngöôøi vaø vaät). 59. Paøli: akkheyyaö aparióóaøya, yogamaøyanti maccuno, do khoâng bieát roõ danh neân bò Töû thaàn troùi ñi. 60. Paøli: akkheyyaóca parióóaøya, akkhaøtaøraö na maóóati; taóca tassa na hoti, yena naö vajjaø na tassa atthi, do bieát roõ caùi bò goïi teân, noù khoâng suy töôûng ñeán teân goïi. Ai khoâng

coù ñieàu naøy, ngöôøi ñoù khoâng coù laàm loãi.

Phaät baûo Thieân töû:
“OÂng hieåu nghóa naøy roài coù theå hoûi caâu khaùc.”
Thieân töû baïch Phaät:
“Baïch Theá Toân, con khoâng hieåu. Thöa Thieän Theä, con khoâng hieåu.”
Ñöùc Phaät laïi noùi keä:
Ai thaáy: baèng, hôn, keùm,
AÉt coù ngoân luaän sanh.
Ba vieäc chaúng khuynh ñoäng:
Khoâng yeáu meàn, trung, thöôïng61.
Phaät baûo Thieân töû:
“Hieåu ñöôïc nghóa naøy thì coù theå hoûi.”
Thieân töû baïch Phaät:
“Baïch Theá Toân, con khoâng hieåu. Thöa Thieän Theä, con khoâng hieåu.”
Ñöùc Phaät laïi noùi keä:
Ñoaïn aùi vaø danh saéc,
Tröø maïn, khoâng raøng buoäc;
Tòch dieät, döøng saân nhueá,
Lìa keát, baët duïc voïng.
Chaúng thaáy nôi trôøi, ngöôøi,
Ñôøi naøy vaø ñôøi khaùc.
Phaät baûo Thieân töû:
“OÂng hieåu nghóa naøy roài môùi neân hoûi.”
Thieân töû baïch Phaät:
“Baïch Theá Toân, con ñaõ hieåu. Thöa Thieän Theä, con ñaõ hieåu.”
Ñöùc Phaät noùi kinh naøy xong, Thieân töû nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû tuøy hyû bieán maát.
M
61. Paøli: tìsu vidhaøsu avikampamaøno, samo visesì ti na tassa hoti, ai khoâng dao ñoäng trong ba söï naøy, ngöôøi ñoù khoâng coù yù nghó hôn, keùm.

KINH 1079. BAÏT-CHAÅN62 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, taïi thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, coù Tyø-kheo kia63 cuoái ñeâm ñeán beân bôø soâng Thaùp- boå, côûi y phuïc ñeå treân bôø, xuoáng soâng taém röûa, taém xong leân bôø khoaùc sô moät caùi y ñôïi thaân khoâ. Khi aáy coù moät Thieân töû töø thaân toûa ra aùnh saùng, chieáu saùng beân soâng Thaùp-boå, baûo Tyø-kheo raèng: “Tyø-kheo! Tyø-kheo! Ñaây laø goø maû64, ban ñeâm boác khoùi, ban ngaøy boác löûa. Ngöôøi Baø-la-moân kia thaáy vaäy, noùi raèng: ‘Haõy phaù caùi goø maû naøy ñi. Ñaøo leân laø ngöôøi trí, haõy caàm laáy göôm ñao.’ “Laïi thaáy con ruøa lôùn65. Baø-la-moân thaáy roài noùi: ‘Tröø ñi con ruøa naøy. Ñaøo leân

laø ngöôøi trí, haõy caàm laáy göôm ñao.’ “Laïi thaáy coù caùi cuø laâu66, Baø-la-moân thaáy roài noùi: ‘Tröø ñi caùi cuø laâu naøy. Ñaøo leân laø ngöôøi trí, haõy caàm laáy göôm ñao.’ “Laïi thaáy coù mieáng thòt67. Baø-la-moân thaáy roài noùi: ‘Tröø ñi mieáng thòt naøy. Ñaøo leân laø ngöôøi trí, haõy caàm laáy göôm ñao.’ “Laïi thaáy choã gieát choùc68. ‘Tröø ñi choã gieát choùc naøy. Ñaøo leân laø ngöôøi trí, haõy caàm laáy göôm ñao.’ “Laïi thaáy caùi laêng-kyø69, Baø-la-moân thaáy roài noùi: ‘Tröø ñi caùi laêng- kyø naøy. Ñaøo leân laø ngöôøi trí, haõy caàm laáy göôm ñao.’ “Laïi thaáy coù hai ñöôøng. Baø-la-moân thaáy roài noùi: ‘Tröø ñi hai ñöôøng naøy. Ñaøo leân laø ngöôøi trí, haõy caàm laáy göôm ñao.’ “Laïi thaáy coù moät caùnh cöûa. Baø-la-moân thaáy roài noùi: ‘Tröø ñi caùnh cöûa naøy. Ñaøo leân laø ngöôøi trí, haõy caàm laáy göôm ñao.’

62.

Paøli, Cf. M. 23. Vammìka. Bieät dòch, N0100(18), N0125(39.9).

63.

Paøli: Toân giaû Kumaørakassapa, soáng trong röøng Andhavana (AÙm laâm).

64.

Haùn: khaâu truõng . Paøli: vammìka, oå kieán hay goø moái.

65.

Baûn Paøli, ñaøo laàn ñaàu, thaáy caùi then cöûa (laígi).

66.

Cuø laâu . Khoâng hieåu yù. Paøli, ñaøo leân laàn thöù hai: uddhumaøyika, thaây sình (hay con nhaùi).

67.

Nhuïc ñoaïn . Paøli, laàn thöù ba: dvidhaøpatha, hai con ñöôøng.

68.

Ñoà saùt xöù . Paøli, laàn thöù tö: caígavaøraö, chieác thuyeàn (khuùc goã ñöôïc moi ruoät).

69.

Laêng-kyø . Paøli: laígi, caùi then cöûa. Baûn Paøli, laàn thöù naêm: kummo, con ruøa.

“Laïi thaáy coù con roàng lôùn70. Baø-la-moân thaáy roài noùi: ‘Döøng laïi, chôù boû qua con roàng to. Phaûi neân cung kính.’ “Naøy Tyø-kheo, oâng haõy ñem luaän naøy ñeán hoûi Theá Toân. Nhö lôøi Phaät daïy, oâng theo ñoù thoï trì. Vì sao? Vì tröø Nhö Lai ra, toâi khoâng thaáy ai trong theá gian naøy, chö Thieân, Ma, Phaïm, Sa moân, Baø-la-moân naøo, maø ñoái vôùi luaän naøy coù taâm öa thích. Tröø caùc ñeä töû, hay nhöõng ngöôøi nghe töø toâi roài noùi laïi.” Baáy giôø, vò Tyø-kheo sau khi nghe luaän naøy töø Thieân töû aáy, lieàn ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu leã Phaät, roài lui ngoài moät beân. Tyø-kheo ñem caùc luaän cuûa Thieân töû kia hoûi Theá Toân: “Baïch Theá Toân, theá naøo laø goø maû? Theá naøo laø ñeâm thì boác khoùi? Theá naøo laø ngaøy thì löûa chaùy? Theá naøo laø Baø-la-moân? Theá naøo laø ñaøo leân? Theá naøo laø ngöôøi trí? Theá naøo laø göôm ñao? Theá naøo laø con ruøa lôùn? Theá

naøo laø cuø laâu? Theá naøo laø mieáng thòt? Theá naøo laø choã gieát choùc? Theá naøo laø laêng-kyø? Theá naøo laø hai ñöôøng? Theá naøo laø caùnh cöûa? Theá naøo laø con roàng lôùn?" Phaät baûo Tyø-kheo: "Goø maû laø caùi thaân saéc goàm saéc ñaïi thoâ phuø cuûa chuùng sanh, baåm thoï di theå cuûa cha meï, aên uoáng, y phuïc che chôû, taém röûa trau chuoát, nuoâi döôõng. Taát caû ñeàu laø phaùp bieán hoaïi, ma dieät. Ban ñeâm boác khoùi nghóa laø giöõa ñeâm coù ngöôøi thöùc daäy tuøy giaùc tuøy quaùn71. Ban ngaøy löûa chaùy nghóa laø thöïc haønh theo lôøi daïy taïo caùc nghieäp thaân, mieäng72. Baø-la-moân nghóa laø Nhö Lai, ÖÙng Cuùng, Ñaúng Chaùnh Giaùc. Ñaøo leân, nghóa laø noã löïc tinh taán. Ngöôøi trí nghóa laø ña vaên Thaùnh ñeä töû. Göôm ñao laø göôm ñao trí tueä. Con ruøa lôùn nghóa laø naêm caùi73. Cuø laâu74 nghóa laø phaãn haän. Khuùc thòt laø boûn xeûn taät ñoá. Gieát choùc nghóa laø

70.

Ñaïi long . Paøli: naøga, con raén hoå mang.

71.

Tuøy giaùc tuøy quaùn . Paøli: anuvitakketi anuvicaøreti, suy taàm, suy töôûng.

72.

Paøli: rattiö anuvitakketvaø anuvcaøretvaø divaø kammante payojeti kaøyena vaøcaøya, sau khi ban ñeâm suy taàm, suy töôûng, ban ngaøy thöïc hieän coâng vieäc baèng thaân hay mieäng.

73.

Töùc naêm trieàn caùi. Baûn Paøli, con ruøa, chæ cho naêm thuû uaån.

74.

Baûn Paøli: uddhumaøyika.

coâng naêng naêm duïc75. Laêng-kyø nghóa laø voâ minh. Hai ñöôøng laø nghi hoaëc. Caùnh cöûa laø ngaõ maïn. Con roàng to laø baäc Laäu taän A-la-haùn.

"Nhö vaäy, naøy Tyø-kheo, nhöõng gì Ñaïi Sö caàn laøm cho ñeä töû, do thöông yeâu, nghó töôûng ñeán, vì lôïi ích maø an uûi. Ñoái vôùi oâng, vieäc

Ta ñaõ laøm roài. Caùc oâng neân laøm nhöõng vieäc caàn laøm. Haõy ôû choã vaéng trong röøng, trong nhaø troáng, choã nuùi non, nôi heûo laùnh, trong hang nuùi v.v... traûi coû hoaëc laù caây ñeå ngoài, tö duy thieàn ñònh, khoâng khôûi buoâng lung, chôù ñeå sau naøy phaûi hoái tieác. Ñoù laø giaùo huaán cuûa Ta."

Phaät lieàn noùi keä:

Noùi thaân laø goø maû,

Giaùc, quaùn ñeâm boác khoùi;

Nghieäp laø löûa ban ngaøy.

Baø-la-moân: Chaùnh giaùc.

Tinh taán: chaêm khai quaät,

Ngöôøi trí tueä saùng suoát,

Duøng göôm beùn trí tueä.

Baäc thaêng tieán, chaùn lìa.
Naêm caùi laø ruøa to,
Phaãn haän laø cuø laâu;
Xan taät laø khuùc thòt,
Naêm duïc, nôi gieát choùc.
Voâ minh laø laêng-kyø,
Nghi hoaëc laø hai ñöôøng;
Caùnh cöûa hieän ngaõ maïn,
Roàng, La-haùn laäu taän.
Cöùu caùnh döùt caùc luaän,
Neân Ta noùi nhö vaäy.
Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.
M
KINH 1080. TAØM QUYÙ76
Toâi nghe nhö vaày:
75.
Baûn Paøli: asisuønaø.
76.
Bieät dòch, N0100(19).
Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Loäc uyeån, truù xöù cuûa Tieân nhaân, taïi nöôùc Ba-la-naïi. Baáy giôø, saùng sôùm Theá Toân ñaép y oâm baùt vaøo thaønh Ba-la-naïi khaát thöïc. Luùc aáy coù moät Tyø-kheo khaùc vì khoâng truï taâm, taâm taùn loaïn, khoâng gìn giöõ caùc caên. Tyø-kheo kia saùng sôùm ñaép y oâm baùt vaøo thaønh Ba-la-naïi khaát thöïc, töø xa troâng thaáy Theá Toân voäi thu nhieáp caùc caên nhìn thaúng maø ñi. Theá Toân nhìn thaáy Tyø-kheo kia nhieáp trì caùc caên, nhìn thaúng raûo böôùc ñi, thaáy roài. Phaät vaøo thaønh. Khaát thöïc xong, Ngaøi trôû veà tinh xaù caát y, baùt, röûa chaân xong, vaøo phoøng toïa thieàn. Chieàu hoâm aáy, sau khi töø thieàn tònh daäy, Ngaøi vaøo trong Taêng chuùng, traûi toïa cuï ngoài tröôùc ñaïi chuùng, baûo caùc Tyø-kheo:

“Saùng nay Ta ñaép y, oâm baùt vaøo thaønh Ba-la-naïi khaát thöïc thaáy coù moät vò Tyø-kheo vì khoâng truï taâm neân taâm taùn loaïn, caùc caên buoâng thaû, cuõng ñaép y, oâm baùt vaøo thaønh khaát thöïc. Tyø-kheo aáy töø xa thoaùng troâng thaáy Ta lieàn voäi vaøng töï nhieáp trì, ñaây laø ai vaäy?” Khi aáy vò Tyø-kheo kia töø choã ngoài ñöùng leân söûa laïi y phuïc, ñeán tröôùc Phaät, traät vai aùo beân höõu, chaép tay baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, con saùng sôùm vaøo thaønh khaát thöïc taâm taùn loaïn, khoâng thu nhieáp caùc caên, con ñang ñi thoaùng thaáy Theá Toân töø xa, con lieàn töï thuùc lieãm taâm, nhieáp trì caùc caên.” Phaät baûo Tyø-kheo: “Laønh thay! Laønh thay! OÂng thaáy Ta roài, coù theå töï thuùc lieãm taâm vaø nhieáp trì caùc caên. Naøy Tyø-kheo, phaùp naøy phaûi neân nhö vaäy. Neáu thaáy Tyø-kheo cuõng

neân töï nhieáp trì. Neáu laïi thaáy Tyø-kheo-ni, Öu-baø- taéc, Öu-baø-di cuõng neân nhieáp trì caùc caên nhö vaäy seõ ñöôïc lôïi ích, an oån, khoaùi laïc, laâu daøi.” Baáy giôø, trong chuùng coù moät Tyø-kheo khaùc noùi keä khen ngôïi: Vôùi taâm kia meâ loaïn, Khoâng chuyeân truï heä nieäm; Saùng sôùm mang y baùt, Vaøo thaønh aáp khaát thöïc. Doïc ñöôøng thaáy Ñaïi Sö, Ñaày oai ñöùc, dung nghi; Vui möøng sanh taøm quyù,

Lieàn nhieáp trì caùc caên. Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.